

Воєнні дії біля Пляшеви у червні 1941 року

Після розділу Польщі Радянським Союзом та Німеччиною у вересні 1939 року до Пляшеви прийшла радянська влада. Відчувалося наближення великої війни, СРСР та Німеччина готувалися до майбутнього зіткнення. У передвоєнний період на західних рубежах СРСР активно розбудовували військову інфраструктуру, зокрема аеродроми. Один з таких військових аеродромів був побудований поблизу Пляшеви. Злітно-посадкова смуга мала довжину 1050 м, ширину - 280 м. Простягалася вона від західної окраїни села до сучасної межі Волинської та Рівненської областей. Участь у будівництві аеродрому брали мешканці Пляшеви. Робітники засипали нерівності, розкопували межі між земельними ділянками, на яких розміщувався аеродром. Будівництво було терміново закінчене 21 червня 1941 року, в той самий день на аеродром перебазували винищувачі МиГ-3. Вже зранку 22 червня відбулося два великі нальоти німецьких бомбардувальників на аеродром [1, с.249].



Радянський МиГ-3, знищений в перші дні операції «Барбаросса».

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4011173>

В перші дні війни територія довкола Пляшеви була охоплена активними бойовими діями, в тому числі і в повітрі. За свідченнями місцевих мешканців, щонайменше три літаки розбилися в околицях села у цей час. Один із них, розсипаючись у повітрі, впав у заплаві річки Пляшівки. Один з льотчиків загинув і був похований неподалік місця падіння. При собі мав документи на ім'я (Антонов Антон Антонович?), народився в м.Орел. Інший, ім'я якого невідоме, приземлившись на парашуті, переховувався, але наступного дня був полонений німецькими солдатами, котрі проходили через село. Ще один літак зазнав катастрофи у полі на південний захід від села, поблизу

цегельного

заводу.

Інший впав у Мельницькому лісі, на східній околиці села. Встановити тип цих літаків, їх екіпажі важко, адже в початковий період війни радянські війська зазнавали великих втрат.

В Пляшеву німецькі війська вступили 23 червня 1941 року. Зокрема, в журналі бойових дій 48 ТК (танкового корпусу) вермахту є запис: "157-му розвідувальному батальйону (57-ма піхотна дивізія) ще о 21:00 вдається форсувати р.Стир в районі Пляшеви" [2].

Протягом 23-30 червня 1941 року довкола Пляшеви тривали масштабні бої, котрі увійшли в історію як битва за Дубно-Луцьк-Броди (вважається найбільшою танковою битвою у світовій історії). У ній з обох боків взяли участь приблизно 3200-3300 танків: 8-й, 9-й, 15-й, 19-й, 22-й радянські механізовані корпуси і 9-а, 11-а, 13-а, 14-а, 16-а німецька танкові дивізії. Командування Південно-Західного фронту та представник Ставки ГК Г.К.Жуков прийняли рішення нанести контрудар по німецькому угрупованню силами всіх механізованих корпусів і трьох стрілецьких корпусів фронтового підпорядкування (31-й, 36-й і й 37-ий). Метою контрнаступу мехкорпусів ПЗФ був розгром 1-ї танкової групи Евальда фон Клейста. В результаті відбувся жорстокий зустрічний танковий бій [3].



Імовірно, танки Т-26 34-ої тд, втрачені 26 юня в районі сіл Острів, Митниця, Рідків.

<https://fotki.yandex.ru/next/search/Берестечко/users/onkel75/album/540947/view/1473038>

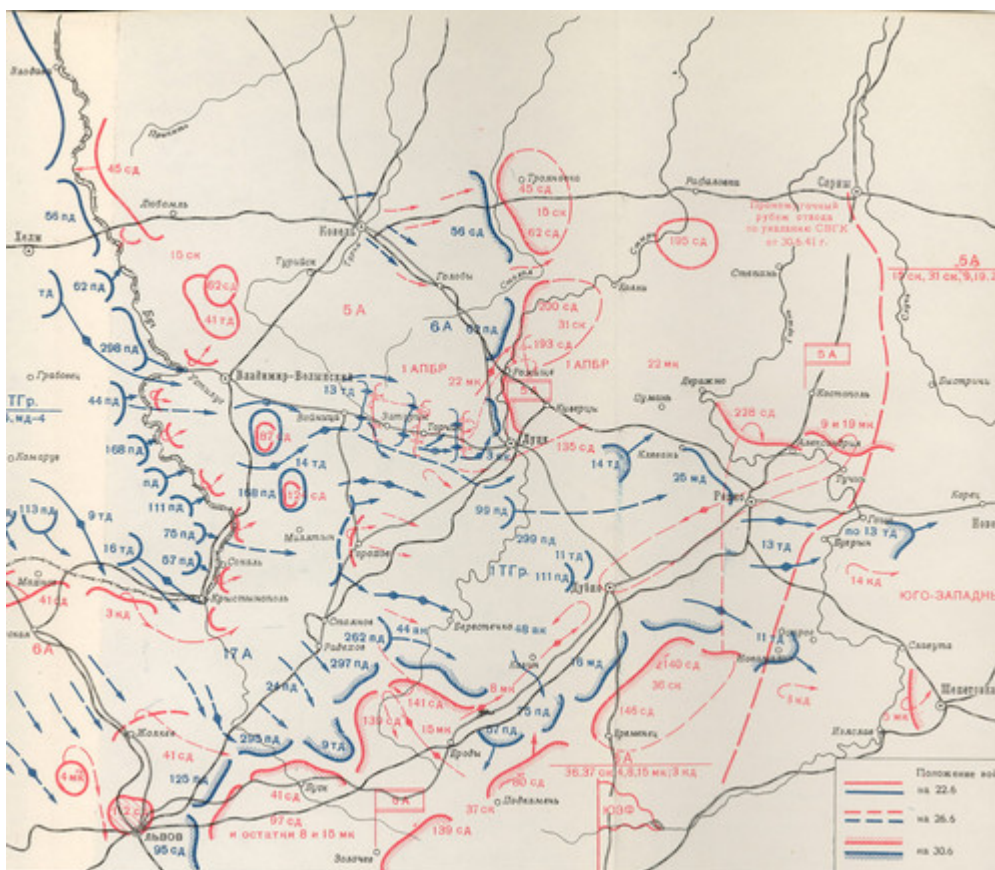
Щодо дій радянської авіації у районі Пляшеви, то вже 22 червня колони німецької техніки поблизу Берестечка атакували швидкісні бомбардувальники СБ і Пе-2 зі складу 16-ої авіадивізії [4, с.51]. Було скинуто близько 90 авіабомб ФАБ-100, без втрат. Авіадивізія втратила лише два

літаки І-153, котрі не повернулися з розвідки. Ця ж дивізія 24 червня працювала у районі Берестечко-Щуровичі-Радехів (71 СБ та Як-2). Було скинуто 300 ФАБ-100 ціною втрати одного СБ від вогню зенітної артилерії.

Активно діяла радянська авіація 25 червня, атакуючи колони 11-ої танкової дивізії вермахту. 17-та авіадивізія здійснила 113 літако-вильотів, скинувши 360 ФАБ-100. 19-та авіадивізія виконала 64 літако-вильоти, скинувши 277 ФАБ-100. Втрати становили 3 СБ. 18-та авіадивізія скинула 20 тонн бомб. Один ДБ-3 був збитий зенітним вогнем [4, с.60].

26 червня 1941 року бомбардувальні полки 17 авіаційної дивізії - 48 бап, 224 бап і 225 бап протягом дня бомбардували скупчення танків противника в районі Берестечка. Здійснено 57 літако-вильотів СБ і 33 літако-вильоти Пе-2. Літак СБ старшого лейтенанта Соколова (льотчик-спостерігач лейтенант Стіпанов, стрілець-радист Алікаев) із завдання не повернувся. Винищувачами противника збито 2 літаки СБ 224 бап [5].

Також бомбардування в районі Пляшеви-Берестечка 30 червня здійснювали дальні бомбардувальники 18-ої (втрат у вказаному районі не мала) та 19-ої авіадивізій (втрачено 4 літаки). На озброєнні дивізій перебували літаки ДБ-3.



Карта бойових дій в районі Дубно-Луцьк-Броди 22-30.06.1941

<https://tabun.everypony.ru/blog/my-little-history/131024.html>

На 29-30 червня контрастнаступальні можливості радянських військ, які мали на озброєнні танки застарілих конструкцій, були вичерпані. В умовах

відсутності зв'язку, розвідки, чіткої організації взаємодії між сусідами, піхотою та авіацією, при постійних змінах наказів, танкова битва в трикутнику Луцьк—Броди—Дубно стала кладовищем радянських танкових частин. Незважаючи на більш ніж дворазову перевагу чотирьох механізованих корпусів Південно-Західного фронту в танках (2350 проти майже 900), зустрічний бій було програно. Після цього Пляшева опинилася у тилу німецьких військ. Німецька окупація тривала аж до 19 березня 1944 року.

Джерела:

1. <http://rkka.ru/analys/1941.pdf>
2. http://www.solonin.org/doc_zhurnal-boevyih-deystviy-48-tk
3. <https://topwar.ru/25642-komissar-popel-i-podvig-sovetskih-voinov-pod-dubno.html>
4. Исаев А.В. Величайшее танковое сражение 1941 - М., Яуза, ЭКСМО, 2012. - 128 с.
5. <http://allaces.ru/p/episode.php?id=1142>

Орест Гончар, учень 10 класу
Володимир Гончар, вчитель фізики